

Yasin Haşimoğlu

Yasin Bey'in dedesi Haşım Bey, 1828'de Ahıska'dan gelerek Hamas köyüne (Bardız Nahiyesi) yerleşir. O yörede dedeleri "Haznedaroğlu" olarak bilinir. Aile birçok emlak, arazi sahibi ve hatırı sayılır nüfuza sahipti. Yasin Bey, 20 Mayıs 1895 yılında Oltu'da doğdu. Babasının adı Tahir, annesinin Hanife idi. Oltu Şûrâ Hükümeti Reisi Yusuf Ziya Bey'in en küçük kardeşidir. Yasin Bey'in babası, Hamas köyünde (Bardız Nahiyesi) kardeşlerinden ayrılarak Oltu'ya yerleşti. Babası 18 Mayıs 1921'de Oltu'da 65 yaşında öldü.

93 Harbi sonrası yaşanan mecburi göçler üzerine ailesinden kimileri değişik yerlerde ikamet etmek zorunda kaldı. 1934'te Soyadı Kanunu'nun kabulü üzerine farklı yerlerdeki hısım ve akrabalar hep ayrı ayrı soyadı almak durumunda kaldı. Öz kardeşi olan Salim "Şahin" soyadını, Yusuf Ziya Bey'in çocukları ve diğer kardeşleri Rıza ve Yasin Beyler de önce "Akdağ" soyadını seçseler de 1956'da soyadlarını Yasin Haşimoğlu olarak yeniden değiştirdiler.

Hayata genç yaşta atılan Yasin Bey, on yaşına kadar medrese eğitimi gördü. Ailesinin Rusça okumasına karşı çıkmasına rağmen 1904'te girdiği, Oltu'da bulunan altı sınıflı Rus İlkokulunu 1910'da bitirdi. Ertesi yıl açılan 4 sınıflı ortaokulu da 1914'te birincilikle bitirdi.

Okulu bitirdikten sonra da tertip edilen geziye katılmak isteyen Yasin Bey, bu seferde abisi Yusuf Ziya Bey'in "başına bir hal gelir" engeline takıldı. Ancak o, bu engeli de atlatarak okulla birlikte geziye katıldı. Gezi sonrası eğitimine devam etmek istese de Ruslar tarafından "casuslukla" suçlandı ve Kars'a sürgün olarak gönderildi.

Yasin Bey üzerindeki bu baskıyı kaldırmak için Rus Hükümetine başvurarak bir memuriyet aldı. 1917 Bolşevik Devrimi'nden sonra da Tiflis Hükümeti tarafından açılan pedagoji sınavlarını dışardan vererek "ilkokul öğretmenliği" diploması almaya hak kazandı. Bir müddet sonra da memuriyetten istifa edip Oltu'nun Bahçecik köyündeki okulun öğretmenliğine tayin edildi.

Yasin Bey, Kars'ta bulunduğu dönemlerde orada faaliyetler yürüten Gizli İslam Komitesi bünyesinde çalışmalara katıldı. Bu bağlamda asıl görevini Kars Gizli İslam Komitesi teşvikiyle Oltu'da açılan komitenin şubesinde sürdürdü.

Esaret ve baskı altında ezilen Müslüman ve Türk coğrafyada yaraların sarılması için Moskova'da Türk talebelerinin gayretiyle kurulmuş Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi, her yerde olduğu gibi Oltu'da da bir şubesini açarak burada halkı fikir bakımından uyanık bulundurmaya, silahlandırmaya ve mücadeleye hazırlamaya maksadıyla yoğun bir çaba içine girmişti. İşgal altındaki Oltu'da Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi'nin Oltu Şubesi adı altında kurulan Oltu Gizli İslam Komitesi'nin de sekreterliğini yaptı.

Cemiyet, Oltu Şubesi bünyesinde sahipsiz yetim ve öksüz çocukları korumak ve onlara sahip çıkmak için bir "Yetim Yurdu" açtı. Kurucu müdürü Dr. Hacıyev'in Oltu'dan ayrılmasından sonra da Yetim Yurdunun başına cemiyete yaptığı yardımlardan dolayı Yasin Bey tayin edildi. Bu görevini başarıyla sürdürdü.

Yasin Haşimoğlu

30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi gereğince Elviye-i Selâse ve Oltu tekrar Ermeni ve Gürcülere verilmişti. Bunun üzerine Kars'ta Cenûb-i Garbî Kafkas Hükümeti kuruldu. Yeni kurulan hükümetin hizmetine girmek maksadıyla da Oltu'dan gönüllü olarak 500 kişilik bir tabur asker Kars'a gönderildi. Yasin Bey de bu gönüllü askerin başında Kars Tabyalarının muhafazasını üslenmişti. Kars Hükümeti Yasin Bey'i Muhlis Paşa, Çakmak, Laz Tabyası, Çukur Tabya, Karadağ ve Arap Tabyalarından sorumlu kıldı. Tabyaların kontrolünden sonra Yasin Bey'in buralardaki faaliyetleri, özellikle de cephaneleri kızaklarla Çıldır'a ve Posof'a taşıması İngilizlerin tepkisini çekti.

Cenûb-i Garbî Kafkas Hükümeti 13 Nisan 1919'da İngilizler tarafından dağıtılınca Yasin Bey de arkadaşlarıyla Oltu'ya geldi. Ardından da Yusuf Ziya Bey'in liderliğinde kurulan Oltu Şûrâ Hükümeti'nin kuvvetlerine katıldı. Yasin Bey Oltu İslam Terakki Fırkası'nın Genel Merkez üyesi olarak da çalışmalarına devam etti.

Oltu Şûrâ Hükümeti, 11 Mart 1920'de aldığı bir karar gereğince Rüstem ve Yasin Beyleri Meclis-i Mebusan'a mebus olarak seçti. Yasin Bey, aynı zamanda Avrupa'da yapılacak Sulh Konferansı'na Türk Heyetiyle birlikte katılma ve Oltu Şûrâ Hükümetini temsil etme yetkisini de taşıyordu. Ancak bu sıralarda İstanbul işgal edilmiş ve ardından da Meclis dağıtılmıştı. Ankara'da TBMM açılınca Oltu Şûrâ Hükümeti'nin seçim tutanaklarını Ankara'ya göndermesi üzerine 17 Mayıs 1920'de Yasin ve Rüstem Bey'in Oltu mebusu olarak I. TBMM'ye kabulleri kararlaştırıldı. Yusuf Ziya Bey de Oltu Mutasarrıflığına tayin olundu.

Meclisin bu kararı üzerine Yasin Bey, BMM kürsüsünden Genel Kurula Oltu'nun dünü ve bugünü hakkında bilgi sundu ve bu içten konuşmasını kürsüden şu ifadeleriyle tamamladı:

Evet muhterem Efendiler! Elviye-i Selâse, bilhassa Oltu Sancağı her ne kadar kendi kendini idare ediyorsa da istikbalini ve hayatını büyük kardeşi olan Türkiye'nin istiklal ve saadetinde bulan ve ona bütün mevcudiyetiyle çalışmayı vazife bilen Elviye-i Selâse 'nin bir mebusu sıfatıyla ve küçük kardeşiniz olarak refakatinize kabul olduğundan bütün Elviye-i Selâse ve bilhassa Oltu Sancağı namına teşekkür ederim.

Yasin Bey, Meclis'te bulunduğu sıralarda "İktisat, Milli Eğitim ve İrşad Komisyonlarında" çalıştı. Bu dönemde Mecliste birçok kez söz hakkı aldı ve kanun teklifleri verdi. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Muallimlerin Askerlikten Tecili Hakkında: Kanun Teklifi.
2. Anavatana İltihak Eden Mevakideki Tekalifin Affı Hakkında Kanun Teklifi.

Yeni dönemde Oltu Sancağı lağv edilip kaza olarak Ardahan'a bağlandı. Yasin Bey bunun üzerine yeniden seçime girmek istemese de Oltuluların teşvikiyle yeniden aday gösterildi ancak mebusluğa seçilemedi. Bu gelişmeler üzerine Yasin Bey Oltu'ya döndü, ticaret hayatına atıldı.

1923 yılında evlenen Yasin Bey, ertesi sene askerlik hizmetini Kars'ta 29. Alay Karargahında er olarak yaptı. Terhis olduktan sonrada ticaret hayatına devam eden Yasin Bey, 1935'te Kars'ta Doğu Hudut Komutanlığında Rusça tercüman olarak çalıştı. Bu görevinden 1949'da ayrılarak Erzurum'a yerleşti. 1951'de Oltu'ya gelerek kendi topraklarında meyve ağacı yetiştirdi ve arıcılık yaparak hayatını devam ettirdi. Yasin Bey, 15 Nisan 1986'da Manisa'da vefat etti.

(Sulh Konferansına Katılması için
Yasin Bey'e Verilen
Vekâlatname)

Erdal AYDOĞAN

KAYNAKÇA

Arşivler

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Arşivi (TİTE).

Resmî Yayınlar

TBMM Zabıt Ceridesi Devre I, İçtima Senesi I, Cilt 1, 3.bs, Ankara 1959.

TBMM Zabıt Ceridesi Devre I, İçtima Senesi I, Cilt 4, 3.bs, Ankara 1981.

TBMM Zabıt Ceridesi Devre I, İçtima Senesi I, Cilt 5, 3.bs, Ankara 1981.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre I, İçtima Senesi I, Cilt 8, 2.bs, Ankara, 1945.

Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919-1923), (Haz) Fahri Çonker, Cilt 3, Ankara, 1995.

Araştırma Eserler

AYDOĞAN, Erdal, "Milli Mücadele ve Yasin Haşimoğlu," **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu (1-3 Temmuz 1998),** Erzurum, 1998.

BETÜL, Aslan, "I. Dünya Savaşı Esnasında Azerbaycan Türklerinin Oltu'daki Yardım Faaliyetleri", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu (1-3 Temmuz 1998),** Erzurum, 1998.

BETÜL, Aslan, **I. Dünya Savaşı Esnasında Azerbaycan Türkleri'nin Anadolu Türklerine Kardeş Kömeği (Yardımları) ve Bakü Müslüman Cemiyet-i Hayriyesi,** Ankara, 2000.

BURÇAK, Rifkî Salim, **Siyasi Tarih (Ders Notları),** Ankara 1984.

DAYI, Esin, **Elviye-i Selâse'de Milli Teşkilatlanma (Kars, Ardahan, Batum)**, Erzurum, 1997.

DEMİREL, Muammer, "İşgal Yıllarında Oltu", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu (1-3 Temmuz 1998)**, Erzurum 1998.

DİLEK, Mehmet Sait, **Ali Rıza Ataman Bey, Cenub-i Garbi Kafkas Hükümeti Dahiliye Nazırı**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum 2001.

ERDOĞAN, Fahrettin, **Türk Ellerde Hatıralarım**, İstanbul 1954.

ERİM, Nihat, **Devletlerarası Hukuk ve Siyasi Tarih Metinleri (Osmanlı İmparatorluğu Antlaşmaları)**, Cilt I, Ankara 1953.

Ermeni Komitelerinin A'mal ve Harekât-ı İhtilaliyesi, İlân-ı Meşrutiyetden Evvel ve Sonra, (Hz.) H. Erdoğan Cengiz, Ankara, 1983.

EYYÜPOĞLU, İsmail, **Elviye-i Selâse 'de İdari Teşkilatlanma (1918-1921)**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2003

GÖKDEMİR, Ahmet Ender, **Cenub-i Garbi Kafkas Hükümeti**, Ankara, 1989.

HAŞİMOĞLU, Mecit, "Bakü İslam Cemiyet-i Hayriyesi ve Oltu Mili İslam Komitesi", **Tarih Yolunda Erzurum**, 1/1 (Mart 1959).

HAŞİMOĞLU, Mecit, "Bakü İslam Cemiyet-i Hayriyesi ve Oltu Mili İslam Komitesi", **Tarih Yolunda Erzurum**, 1/4 (Aralık 1959).

HAŞİMOĞLU, Mecit, "Oltu'nun Kurtuluşu", **Tarih Yolunda Erzurum**, 5-6 (Mart-Haziran 1960).

KILIÇ, Selami, "İşgalden Kurtuluşa Oltu (1878-1920)", **Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu (1-3 Temmuz 1998)**, Erzurum, 1998.

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, **Milli Mücadelede Kars**, İstanbul, 1960.

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, **Türk İnkılâp Tarihi Ders Notları (1975-1976)**, Erzurum, 1976.

KÖYCÜ, Hüseyin, "Oltu Milli İslam Komitesi, Kars İslam Milli Şurası, Cenubi Garbi Kafkas Hükümeti", **Şenkaya**, (15 Ocak 1951), No:7.

KURAT, Akdes Nimet, **Türkiye ve Rusya**, Ankara 1990.

MERAM, Ali Kemal, **Türk Rus İlişkileri**, Tarihi, İstanbul, 1969.

MERAY, Seha L.- OLCAY, Osman, **Osmanlı İmparatorluğu'nun Çöküş Belgeleri (Mondros Bırakışması, Sevr Antlaşması, İlgili Belgeler)**, Ankara, 1977.

Oltu Şûrâ Hükümeti ve Yasin Haşimoğlu'nun Hatıraları, Erdal Aydoğan (Hz.), 3.bs., Erzurum 2017.

Önal, Sami, "Oltu Şura Hükümeti ve Oltu'nun Anavatanla Birleşmesi", **Türk Kültürü**, VI/72 (Ekim 1968), s. 969.

ÖNAL, Sami, "Oltu'lu Yusuf Ziya Bey", **Türk Kültürü**, 70/ VI (Ağustos 19689).

ÖNAL, Sami, **Milli Mücadele’de Oltu**, Ankara, 1968.

TANÖR, Bülent, **Türkiye’de Yerel Kongre İktidarları, 81918-1920)**, İstanbul, 1992.

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/yasin-hasimoglu/?pdf=5636> adresinden erişilmiştir